

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา พุทธศักราช 2552 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
2. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้
3. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์มีรายละเอียดภายในเล่มประกอบด้วยสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เอกสารประกอบชุดการเรียนรู้ ใบงาน แนวทางคำตอบ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีเนื้อหา จำนวน 6 เรื่องดังนี้
 - 3.1 ทักษะธาตุ (เส้น)
 - 3.2 ทักษะธาตุ (สี)
 - 3.3 ศิลปะสี่ประสม
 - 3.4 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลป์
 - 3.5 การวาดภาพที่แสดงรูปแบบ
 - 3.6 การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ
4. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
6. การหาคุณภาพนวัตกรรม
7. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
8. บริบทโรงเรียน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามหลักสูตรกำหนดนั้น มีข้อคำนึงถึงในการปฏิบัติ ดังนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 6-11)

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. จุดมุ่งหมาย

2.1 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตัวเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

2.2 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

2.3 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.4 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ประการ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มี วัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับ ข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

3.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่าง เหมาะสม

3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหา ความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

3.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำ กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และความรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ที่ ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และ ใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และ มีคุณธรรม

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต วินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

5. ภาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะ อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า งานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ 2 คนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของ ดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

6. คุณภาพผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางศิลปะดังนี้

6.1 รู้และเข้าใจเรื่องทัศนศิลป์และหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์

กราฟิก ในการนำเสนอข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกันกับงานทัศนศิลป์

6.2 รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

6.3 รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ความรู้สึก ของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรี ทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้นเทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ตโน้ตบันไดเสียงที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมินคุณภาพของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทบาทของดนตรีในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

6.4 รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรมในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

6.5 รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและสื่อสาร ผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพ การแสดง วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ ร่วมจัดการแสดง นำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

6.6 รู้และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะ ของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์ เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจ ความสำคัญ บทบาทของนาฏศิลป์ และละครในชีวิตประจำวัน

7. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิด
สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องาน
ศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. อภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุในด้านรูปแบบ และแนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมา 2. บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน 3. วาดภาพด้วยเทคนิคที่หลากหลายในการสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ 4. สร้างเกณฑ์ในการประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ 5. นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน 6. วาดภาพแสดงบุคลิกลักษณะของตัวละคร 7. บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจ และนำเสนอตัวอย่างประกอบ 	<p>รูปแบบของทัศนธาตุและแนวคิดในงานทัศนศิลป์</p> <p>ความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน</p> <p>เทคนิคในการวาดภาพสื่อความหมาย</p> <p>การประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์</p> <p>การพัฒนางานทัศนศิลป์</p> <p>การจัดทำเพิ่มสะสมงานทัศนศิลป์</p> <p>การวาดภาพถ่ายทอดบุคลิกลักษณะของตัวละคร</p> <p>งานทัศนศิลป์ในการโฆษณา</p>

8. การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

8.1 ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง

8.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ให้จัดเวลาเรียน เป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

8.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา เท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

ตารางที่ 2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	ชั้น						
	ชั้น	ม.1		ม.2		ม.3	
		ภาคเรียน	1	2	1	2	1
รายวิชาพื้นฐาน							
ภาษาไทย		60	60	60	60	60	60
คณิตศาสตร์		60	60	60	60	60	60
วิทยาศาสตร์		60	60	60	60	60	60
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		60	60	60	60	60	60
ประวัติศาสตร์							
สุขศึกษาและพลศึกษา							
สุขศึกษา		20	20	20	20	20	20
พลศึกษา		20	20	20	20	20	20
ศิลปะ							
ทัศนศิลป์		40	-	40	-	40	-
ดนตรีนาฏศิลป์		-	40	-	40	-	40
การงานอาชีพและเทคโนโลยี		40	40	40	40	40	40
ภาษาต่างประเทศ		60	60	60	60	60	60
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)		440	440	440	440	440	440
รายวิชาเพิ่มเติม							
ภาษาไทย		20	20	20	20	20	20
คณิตศาสตร์		20	20	20	20	20	20
ภาษาอังกฤษพื้นฐาน		20	20	20	20	20	20
คอมพิวเตอร์พื้นฐาน		20	20	20	20	20	20
เศรษฐกิจพอเพียง		20	20	20	20	20	20
รวมเวลาเรียนรายวิชาเพิ่ม		80	120	80	120	80	120
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		60	60	60	60	60	60
กิจกรรมแนะแนว		20	20	20	20	20	20
กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี		20	20	20	20	20	20
กิจกรรมชุมนุม		20	20	20	20	20	20
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์		15		15		15	
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		1200 ชั่วโมง / ปี					

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการ
ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้
ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน
และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและ
สอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชา
เพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของ
สถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจ
จัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระ
การเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี
ละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติ
กิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วน
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ
กิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

9. สื่อการเรียนรู้

การจัดการสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือ
ปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการ
เรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่าง
พอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

9.1 จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

9.2 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

9.3 เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้อง กับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ของผู้เรียน

9.4 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

9.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

9.6 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

10. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูล และสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตาม ศักยภาพ

หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา พุทธศักราช 2552

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 โดยคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ร่วม จัดทำหลักสูตรโดยยึดกรอบและแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จนหลักสูตรสำเร็จเรียบร้อยทันการใช้ในปีการศึกษา 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2-4) มีสาระดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

ภายในสิ้นปีการศึกษา 2554 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา จะเป็นสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชน นักเรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูและบุคลากรมีคุณภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วม และการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. หลักการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและ มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับ การศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม
อัธยาศัย ครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา มุ่งพัฒนา
ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึง
กำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย
และปฏิบัติตน ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้
เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นใน
วิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และ
พัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่
ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนเกิด
สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. โครงสร้างหลักสูตรขั้นพื้นฐานโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา

ตารางที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรขั้นพื้นฐานโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ภาคเรียนที่ 1)		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ภาคเรียนที่ 2)	
รายวิชา/กิจกรรม	เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)	รายวิชา/กิจกรรม	เวลาเรียน (หน่วยกิต/ ชม.)
รายวิชาพื้นฐาน		รายวิชาพื้นฐาน	
ท 22101 ภาษาไทย 3	1.5/60	ท 22102 ภาษาไทย 4	1.5/60
ค 22101 คณิตศาสตร์ 3	1.5/60	ก 22102 คณิตศาสตร์ 4	1.5/60
ว 22101 วิทยาศาสตร์ 3	1.5/60	ว 22102 วิทยาศาสตร์ 4	1.5/60
ส 22101 สังคมศึกษา 3	1.5/60	ส 22102 สังคมศึกษา 4	1.5/60
ศ 22101 ประวัติศาสตร์ 1	0.5/20	ศ 22101 ประวัติศาสตร์ 2	0.5/20
พ 22101 สุขศึกษาและพลศึกษา 3	1.0/40	พ 22102 สุขศึกษาและพลศึกษา 4	1.0/40
ศ 22101 ศิลปศึกษา 3	1.0/40	ศ 22102 ศิลปศึกษา 4	1.0/40
ง 22101 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1.0/40	ง 2 2102 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1.0/40
อ 22101 ภาษาอังกฤษ 3	1.5/60	อ 22102 ภาษาอังกฤษ 4	1.5/60
รวม	10.5/440	รวม	10.5/440
รายวิชาเพิ่มเติม		รายวิชาเพิ่มเติม	
ง 22243 เทคโนโลยีสารสนเทศ 3	1.0/40	ง 22244 เทคโนโลยีสารสนเทศ 4	1.0/40
ว 22201 ของเล่นวิทยาศาสตร์	0.5/20	ท 22244 ภาษากับวัฒนธรรม	0.5/20
ท 22243 นิทานพื้นบ้านของไทย	0.5/20	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
ค 22201 คณิตเพิ่มเติม 3	0.5/20	ก 22201 คณิตเพิ่มเติม 4	0.5/20
รวม	2.5/100	พ 22201 ฟุตบอล	0.5/20
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		รวม	2.5/100
กิจกรรมแนะแนว	20	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ลส-นน	20	กิจกรรมแนะแนว	20
ชมรม/ชุมนุม	20	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ลส-นน	20
		ชมรม/ชุมนุม	20
รวมเวลาทั้งสิ้น	13.5/600	กิจกรรมเพื่อสังคมและ	10
		สาธารณประโยชน์	
		(ใช้เวลานานอก)	
		รวมเวลาทั้งสิ้น	13.5/600

7. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิด
สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องาน
ศิลปะอย่างอิสระชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน ศ 1.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
ม.2	6. วาดภาพแสดงบุคลิกลักษณะ ของตัวละคร 7. บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจ และนำเสนอตัวอย่างประกอบ	การวาดภาพถ่ายทอดบุคลิกลักษณะ ของตัวละคร งานทัศนศิลป์ในการโฆษณา

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน ศ 1.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
ม.2	<ol style="list-style-type: none"> ระบุ และบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ ที่สะท้อนถึงงานทัศนศิลป์ในปัจจุบัน บรรยายถึงการเปลี่ยนแปลงของงานทัศนศิลป์ของไทยในแต่ละยุคสมัย โดยเน้นถึงแนวคิดและเนื้อหาของงาน เปรียบเทียบแนวคิดในการออกแบบงานทัศนศิลป์ที่มาจาก วัฒนธรรมไทย และสากล 	<p>วัฒนธรรมที่สะท้อนในงานทัศนศิลป์ปัจจุบัน</p> <p>งานทัศนศิลป์ของไทยในแต่ละยุคสมัย</p> <p>การออกแบบงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมไทย และสากล</p>

8. โครงสร้างรายวิชา ศิลปะพื้นฐาน (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน หน่วยทั้งหมด 5 หน่วย เวลาเรียนรวม 40 ชั่วโมง

ตารางที่ 6 โครงสร้างรายวิชา ศิลปะพื้นฐาน (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา เรียน	ค่าน้ำหนัก
1.ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนศิลป์	1.ธรรมชาติกับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ 2.ทัศนศิลป์กับประวัติศาสตร์และสังคมไทย	ศ 1.1 ศ 1.1 ศ 1.2	8	20
2.การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)	1.การเขียนภาพโดยใช้เทคนิคต่างๆ 2.การเขียนภาพตามประสบการณ์และจินตนาการ 3.จิตรกรรมไทยและการเขียนภาพลายไทยเบื้องต้น	ศ 1.1 ศ 1.2 ศ 1.1 ศ 1.1 ศ 1.2	8	20
3.การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ (ประติมากรรม)	1.การปั้นภาพตามประสบการณ์และจินตนาการ 2.ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการหล่อและเทคนิคการหล่อเบื้องต้น	ศ 1.1 ศ 1.2 ศ 1.1 ศ 1.2	8	20
4.การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ (ภาพพิมพ์)	1.ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพ 2.การพิมพ์ภาพโดยใช้เทคนิคต่างๆ	ศ 1.1 ศ 1.1	8	20
5.การประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลป์	1.การสร้าง โครงสร้างงานทัศนศิลป์ 2.การจัดนิทรรศการทัศนศิลป์	ศ 1.1 ศ 1.1	8	20

9. คำอธิบายรายวิชา

อภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุในด้านรูปแบบและแนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมาบรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน วาดภาพด้วยเทคนิคที่หลากหลายในการสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ สร้างเกณฑ์ในการประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน วาดภาพแสดงบุคลิกลักษณะของตัวละคร บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจและนำเสนอตัวอย่างประกอบระบุและบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆที่สะท้อนถึงทัศนศิลป์ในปัจจุบัน บรรยายถึงการเปลี่ยนแปลงของงานทัศนศิลป์แต่ละยุคสมัย โดยเน้นถึงแนวคิดและเนื้อหาของงาน เปรียบเทียบแนวคิดในการออกแบบงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมไทยและสากล เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมไทยที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ดี

10. กำหนดการสอน การจัดหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ศ 31101) สาระทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ตารางที่ 7 กำหนดการสอน การจัดหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ทัศนศิลป์	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	เรื่อง ทัศนธาตุ (เส้น)	2
2	เรื่อง ทัศนธาตุ (สี)	2
3	เรื่อง ศิลปะสื่อประสม	2
4	เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ	2
5	เรื่อง การวาดภาพที่มีรูปแบบ	2
6	เรื่อง การวาดภาพไม่มีรูปแบบ	2

12. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้

ตารางที่ 8 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้
ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ

ชื่อแผนการ จัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระ การ เรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
1. ทักษะธาตุ (เส้น)	1. เพื่อให้นักเรียนบอก ความสำคัญ ความหมาย และหลักการนำทักษะธาตุ ไปใช้ประโยชน์ได้ 2. เพื่อให้เพื่อนำทักษะ ธาตุไปจัดให้เห็นเป็น รูปลักษณะทางศิลปะได้ 3. เพื่อให้เพื่อนำทักษะธาตุ มาคิดออกมาเป็น ภาพเขียนอย่างถูกต้องตาม หลักการจัดและอธิบายให้ ผู้อื่นเข้าใจได้	มาตรฐานศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัย คำนึงคุณค่างาน ทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อ งานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน 1.อภิปรายเกี่ยวกับทักษะธาตุในด้านรูปแบบ และแนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมา 2.บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความ แตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ใน งานทัศนศิลป์ของศิลปิน 3.วาดภาพด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ในการ สื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ 4.สร้างเกณฑ์ในการประเมิน และวิจารณ์งาน ทัศนศิลป์ 5.นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและ พัฒนางาน 6.วาดภาพแสดงบุคลิกลักษณะ ของตัวละคร 7.บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ในการ โฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจ และนำเสนอตัวอย่าง ประกอบ	ทักษะธาตุ (เส้น)	2

ชื่อ แผนการ จัดการ เรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการ เรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
2.ทัศนธาตุ (สี)	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอก ความสำคัญ ความหมาย และหลักการนำสีไป ประโยชน์ได้</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนนำสีไป จินตนาการให้เห็นเป็น รูปลักษณะทางศิลปะได้</p> <p>3. เพื่อให้ให้นักเรียนถ่ายทอด ความคิดออกมาเป็น ภาพเขียนอย่างถูกต้องตาม หลักการจัดและอธิบายให้ ผู้อื่นเข้าใจได้</p>	<p>มาตรฐาน ศ 1.1</p> <p>1.อธิบายเกี่ยวกับทัศนธาตุ ในด้านรูปแบบ และแนวคิด ของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมา</p> <p>2.บรรยายเกี่ยวกับความ เหมือนและความแตกต่าง ของรูปแบบการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในงานทัศนศิลป์ ของศิลปิน</p> <p>3.วาดภาพด้วยเทคนิคที่ หลากหลาย ในการสื่อ ความหมายและเรื่องราว ต่าง ๆ</p> <p>4.สร้างเกณฑ์ในการประเมิน และวิจารณ์งานทัศนศิลป์</p> <p>5.นำผลการวิจารณ์ไป ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา งาน</p> <p>6.วาดภาพแสดง บุคลิกลักษณะ ของตัวละคร</p> <p>7.บรรยายวิธีการใช้งาน ทัศนศิลป์ ในการโฆษณา เพื่อโน้มน้าวใจ และ นำเสนอตัวอย่างประกอบ</p>	ความคิด สร้างสรรค์ ทางศิลปะ	2

ชื่อแผนการจัดการ เรียนรู้อ	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการ เรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
3.ศิลปะ สื่อประสม	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอก ความสำคัญ ความหมาย ศิลปะสื่อ ประสมได้</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนนำ ศิลปะ สื่อประสมไป จินตนาการให้เห็น เป็นรูปลักษณะทาง ศิลปะได้</p> <p>3. เพื่อให้ให้นักเรียน ถ่ายทอดความคิด ออกมาเป็นศิลปะ ภาพเขียนอย่างถูกต้อง ตามหลักการจัดและ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้</p>	<p>มาตรฐานศ 1.1</p> <p>1.อภิปรายเกี่ยวกับศิลปะ สื่อประสมในด้านรูปแบบ และ แนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือก มา</p> <p>2.บรรยายเกี่ยวกับความเหมือน และความแตกต่างของรูปแบบ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในงาน ทัศนศิลป์ของศิลปิน</p> <p>3.วาดภาพด้วยเทคนิคที่ หลากหลาย ในการสื่อ ความหมายและเรื่องราว ต่าง ๆ</p> <p>4.สร้างเกณฑ์ในการประเมิน และวิจารณ์งานทัศนศิลป์</p> <p>5.นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนางาน</p> <p>6.วาดภาพแสดงบุคลิกลักษณะ ของตัวละคร</p> <p>7.บรรยายวิธีการใช้งาน ทัศนศิลป์ ในการโฆษณาเพื่อ โน้มน้าวใจ และนำเสนอ ตัวอย่างประกอบ</p>	ความคิด สร้างสรรค์ ทางศิลปะ	2

ชื่อแผนการ จัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การ เรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการ เรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
4.ความคิด สร้างสรรค์ทาง ศิลปะ	1. เพื่อให้ นักเรียน สามารถใช้วิธีการที่ หลากหลายในการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 2. เพื่อให้ นักเรียนใช้ ความคิดสร้างสรรค์ต่อ ยอดผลงานศิลปะได้ดี	มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์ งานทัศนศิลป์ ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอด ความรู้สึก ความคิดต่องาน ศิลปะอย่างอิสระที่ชื่นชมและ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 1.อธิบายเกี่ยวกับทัศนธาตุใน ด้านรูปแบบ และแนวคิดของ งานทัศนศิลป์ที่เลือกมา 2.บรรยายเกี่ยวกับความเหมือน และความแตกต่างของรูปแบบ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในงาน ทัศนศิลป์ของศิลปิน 3.วาดภาพด้วยเทคนิคที่ หลากหลาย ในการสื่อ ความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ 4.สร้างเกณฑ์ในการประเมิน และวิจารณ์งานทัศนศิลป์ 5.นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนางาน 6.บรรยายวิธีการใช้งาน ทัศนศิลป์ในการโฆษณาเพื่อ โน้มน้าวใจ และนำเสนอ ตัวอย่างประกอบ	ความคิด สร้างสรรค์ทาง ศิลปะ	2

ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา/ชั่วโมง
5. (การวาดภาพที่มีรูปแบบ)	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนอธิบายความหมายของการวาดภาพสร้างสรรค์ได้</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกลำดับขั้นตอนการรับรู้ และการถ่ายทอดการวาดภาพแนวสร้างสรรค์ได้</p> <p>3. เพื่อให้ให้นักเรียนปฏิบัติการวาดภาพแนวสร้างสรรค์ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้</p>	<p>มาตรฐานศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์</p> <p>วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>1.อภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุในด้านรูปแบบ และแนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมา</p> <p>2.บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน</p> <p>3.วาดภาพด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ในการสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ</p> <p>4.สร้างเกณฑ์ในการประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์</p> <p>5.นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน</p> <p>6.บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจ และนำเสนอตัวอย่างประกอบ</p>	การวาดภาพสร้างสรรค์	2

ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
6. การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกลำดับขั้นตอนการรับรู้ และการถ่ายทอดการวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบได้</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนปฏิบัติการวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้</p>	<p>มาตรฐาน 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>1.อธิบายเกี่ยวกับทัศนธาตุใน ด้านรูปแบบ และแนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมา</p> <p>2.บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน</p> <p>3.วาดภาพด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ในการสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ</p> <p>4.สร้างเกณฑ์ในการประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์</p> <p>5.นำผลการวิจารณ์ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน</p> <p>6.บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจ และนำเสนอตัวอย่างประกอบ</p>	การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ	2

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ เป็นหนังสือหรือสื่อการเรียนชนิดหนึ่งสำหรับให้นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียนหรือครูจะให้เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือเอาไว้สอนซ่อมเสริมนักเรียน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษา หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนรู้เป็นคำใหม่ยังไม่มียกการศึกษาท่านใดให้ความหมายไว้ แต่มีผู้ให้ความหมายของบางคำที่มีลักษณะและใกล้เคียงกัน คือ ชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนรู้เป็นคำในภาษาอังกฤษที่เรียกชื่อต่างกัน เช่น Learning Package instruction หรือ Instruction Kits ซึ่งมีนักศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2542 : 91) ชุดการเรียนรู้ หรือ ชุดการเรียนรู้มาจากคำว่า Instructional package หรือ Learning Package เดิมทีเดียวจะใช้คำว่า ชุดการเรียนรู้ เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่ต่อมาแนวความคิดในการยึดเด็กเป็นสำคัญในการเรียน ได้มามีอิทธิพลมากขึ้น การเรียนรู้ที่ดีควรจะให้ผู้เรียน ได้เรียนเองจึงมีผู้นิยมเรียก ชุดการเรียนรู้ บางคนอาจจะเรียกรวมกัน ไปเลยว่า ชุดการเรียนการสอน

เนื่อทอง นานี (2544 : 12) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า ชุดของการเรียนรู้ หรือการฝึกที่ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิด และองค์ประกอบอื่นที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยที่ผู้สร้าง ได้รวบรวมและจัดอย่างเป็นระบบไว้ในกลุ่ม และชุดการเรียนรู้นี้จะสร้างขึ้นเพื่อสนองวัตถุประสงค์ใด โดยที่ชื่อเรียกตามการใช้งานนั้นๆ เช่น ถ้าสร้างขึ้นเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ครูใช้ประกอบการสอนเรียกว่า ชุดการเรียนรู้สำหรับครู (Instructional Package) แต่ถ้าให้ผู้เรียนเรียนจากชุดการเรียนรู้นี้ โดยผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ระหว่างการประกอบกิจกรรมในลักษณะนี้เรียกว่า (Learning Package)

จิตรารักษ์ ภูแก้ว (2547 : 14) กล่าวว่าชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ครูสร้างขึ้น ซึ่งมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สื่ออุปกรณ์กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำ

ศิริไล คำศรี (2553 : 27) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้หรือชุดกิจกรรม คือการนำเอาสื่อ
 ประสมที่มีการวางแผนการผลิตอย่างมีระบบ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาวิชามาใช้
 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน
 ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ธัญชนก แคนโพธิ์ (2554 : เว็บไซต์) ชุดการเรียนรู้ คือ สื่อประสมที่มีการนำสื่อ
 และกิจกรรมหลายๆอย่างมาประกอบกันเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมี
 จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มีความสมบูรณ์ในตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มี
 ประสิทธิภาพครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ประสบความสำเร็จใน
 การสอน

จากการศึกษาผู้ศึกษาค้นคว้าได้สรุปความหมายและความสำคัญของชุดการเรียนรู้ไว้
 ว่าชุดการเรียนรู้ เป็นสื่อชนิดหนึ่งซึ่ง เป็นการประสมและบูรณาการสื่ออย่างมีระบบ สามารถ
 นำมาจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในเนื้อหาเดียวกัน เพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่ง มีองค์ประกอบ
 ที่เหมือนกันแล้วจัดไว้เป็นชุด ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
 อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญและประโยชน์ของชุดการเรียนรู้

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553 : 89) ชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมในการผลิตและการ
 ใช้สื่อการสอน ที่เริ่มมีบทบาทต่อการเรียนการสอนทุกระดับในปัจจุบันและในอนาคต เพราะ
 ชุดการเรียนรู้จะเป็นแนวทางใหม่ที่จะช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะชุดการ
 เรียนรู้เป็นระบบของการวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชานั้นๆจึงทำ
 ให้เกิดประโยชน์และคุณค่าในการเรียนการสอนอย่างมาก ดังนั้นในปัจจุบัน ชุดการเรียนรู้จึงมี
 บทบาทที่สำคัญต่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การใช้ชุดการ
 เรียนรู้จะทำให้ลักษณะการเรียนการสอนในชั้นเรียน เปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนการสอนที่ยึด
 ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มาสู่การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรม
 กลุ่มร่วมกัน โดยเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อการเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์ที่
 ผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ประสานงานให้การทำกิจกรรมเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพเท่านั้น สภาพของห้องเรียนจะเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาที่ผู้เรียนมีความเคลื่อนไหวสนใจในการเรียนและทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่

2. มีบทบาทต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ชุดการเรียนรู้ เป็นระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของหน่วยใดหน่วยหนึ่งโดยเฉพาะ มีสื่อการสอนที่อยู่ในรูปวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้จากชุดการเรียนรู้แล้ว

3. ชุดการเรียนรู้มีบทบาทที่สำคัญต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของปริมาณประชากรที่ต้องการศึกษาเพิ่มขึ้น และวิทยาการ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยชุดการเรียนรู้สามารถจัดให้เกิดการเรียนรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก ๆ ได้ ชุดการเรียนรายบุคคลทั้งระบบทางไกลและใกล้เป็นต้นและนอกจากนี้ชุดการเรียนรู้ยังสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขให้เกิดความรู้และวิทยาการที่ใหม่ ๆ ได้

4. มีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่ปรัชญาการศึกษาในแนวพัฒนาการได้อย่างเต็มที่โดยที่ชุดการเรียนรู้ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นที่ตัวเรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและประสานกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้จากการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและถาวรยิ่งขึ้นได้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 113-114 ; อ้างถึงใน ทองหมูน เจริญเรือง. 2553 :

48) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของนักเรียน
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนทำงานได้ด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. กำเนียงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอย่างอื่น

อัจฉรา ทิมพะสอน (2550 : 30-31) ได้สรุปถึงประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน ซึ่งผู้สอนไม่อาจสามารถบรรยายได้ดี

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ช่วยเร้าความสนใจของนักเรียน ต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเอง

3. ช่วยสร้างความมั่นใจ ความพร้อมให้แก่ผู้สอน เพราะชุดการเรียนรู้ผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที

4. ทำให้ผู้เรียนเป็นอิสระในการเรียนการสอนเป็นอิสระต่ออารมณ์ผู้สอน ชุดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลาไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือความขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด

5. ในกรณีครูขาด ครูคนอื่นสามารถสอนแทนโดยใช้ชุดฝึกการเรียนรู้ ที่มีใบเข้าไปนั่งคุมชั้นปล่อยให้ นักเรียนอยู่เฉย ๆ เพราะเมื่อเนื้อหาวิชาเขาอยู่ในชุดการเรียนรู้แล้ว ครูสอนแทนก็ไม่ต้องเตรียมตัวอะไรมากนัก

จากการที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาความสำคัญและประโยชน์ของชุดการเรียนรู้จากนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนนั้นยิ่งขึ้น เพราะชุดการเรียนรู้ จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด

2. ผู้เรียนจะทำกิจกรรมด้วยตนเองและเรียนไปตามความสามารถความต้องการของตนเองได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน

4. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน

5. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระต่อบุคลิกภาพของครูได้

6. ครูสามารถวัดผลการเรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

7. ช่วยลดภาระและสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ผู้สอนได้เป็นอย่างดี

8. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนผู้สอนได้

9. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหรือการศึกษานอกระบบ เพราะชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำไปศึกษาได้ตลอดเวลา

10. ช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ได้ เพราะชุดการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียน เรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ตามเวลาและโอกาส เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนที่แตกต่างกัน

3. ประเภทของชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนการสอน นักการศึกษาหลายท่าน ได้แบ่งประเภทของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สิริพร วยสุวรรณ (2548 : 16-17) ได้สรุปตรงกับ ศศิธร สุทธิแพทย์ (2547 : 27) ได้กล่าวถึงประเภทของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ ประกอบคำบรรยาย เป็นชุดฝึกการเรียนรู้สำหรับผู้สอน ใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องปูพื้นฐาน ให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รู้และเข้าใจ ในเวลาเดียวกันมุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดฝึกกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลง และใช้สื่อการสอนที่มีอยู่พร้อมใช้ชุดฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้เป็นต้น ข้อสำคัญคือสื่อที่จะนำมาใช้จะต้องให้ผู้เรียน ได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน ชุดฝึกการเรียนรู้ชนิดนี้บางคนอาจจะเรียกว่า ชุดการเรียนรู้สำหรับครู

2. ชุดการเรียนรู้ แบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการเรียนรู้สำหรับให้ผู้เรียน เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ใช้ในชุดการเรียนรู้แต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกฝนทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกัน ชุดการเรียนรู้ชนิดนี้มักจะใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่นการสอนแบบศูนย์การเรียน การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดการเรียนรู้ แบบรายบุคคลหรือแบบเอกัตภาพเป็นชุดฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ ตามความสามารถ และความสนใจ ในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติมผู้เรียนสามารถจะประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ได้ด้วย ชุดการเรียนรู้หรือชุดฝึกการเรียนรู้ชนิดนี้อาจจะจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือ โมดูลก็ได้

4. แนวคิดพื้นฐานและหลักการในการผลิตชุดการเรียนรู้

หนูพับ พงศนิสาร (2552 : เว็บไซต์) ได้สรุปหลักจิตวิทยาและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะผู้เรียนมีความพร้อมจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
2. ความพร้อม (Readiness) คือสภาพความเจริญเติบโตของร่างกาย ความรู้สึกรูปร่างพื้นฐาน ความสนใจรับรู้สิ่งที่ครูสอนให้ ความพร้อมของเด็กมีหลายประการ ได้แก่
 - 2.1 วุฒิภาวะ คือความพร้อมที่รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามอายุของผู้เรียน ประสบการณ์เดิม คือประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่ก่อนที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอนใหม่ ถ้าประสบการณ์เดิมเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ที่ครูสอน ผู้เรียนก็จะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ได้เร็วขึ้น
 - 2.2 ความสัมพันธ์ของบทเรียนกับตัวผู้เรียนคือการจับบทเรียนที่มีธรรมชาติสัมพันธ์กับความสนใจผู้เรียน ผู้เรียนจะรับรู้ได้เร็วขึ้น
 - 2.3 ความต่อเนื่องในบทเรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น หากผู้สอนสอนเนื้อเรื่องที่ต่อเนื่องตามลำดับ
3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งมีผลจากบุคคลที่ได้รับประสบการณ์ ที่มีผลต่อความเจริญงอกงามของบุคคลทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา บุคคลจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้
4. กฎแห่งการฝึกฝน (Law of Exercise) การฝึกฝนบ่อย ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ผลเร็วยิ่งขึ้น Thom dike ให้ความเห็นว่า การกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
5. การเรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) การที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเองจะเกิดการเรียนรู้ได้เร็วเพราะมีประสบการณ์ตรง และผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมบ่อยๆ ที่หลากหลาย
6. กฎแห่งผล (Law of Effect) คนเราทำอะไรก็อยากรู้ผลการกระทำของตนเองและยิ่งการกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ ก็ยิ่งมีกำลังใจที่จะทำต่อไป และยังทำให้เกิดความภูมิใจ ผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบข้อถูกต้องและข้อคิดตนเอง การสอนโดยกิจกรรมเพื่อให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ควบคุมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ

7. กฎแห่งการนำไปใช้และไม่ใช้ (Law of use and Disuse) การเรียนรู้จะเกิดผลดีเมื่อนำความรู้นั้นไปใช้ ความแน่นแฟ้นของวิชาขึ้นอยู่กับการศึกษาและการนำไปใช้ ถ้าฝึกฝนไว้ดี แต่ไม่มีโอกาสใช้ไม่ช้าจะลืม การจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนบ่อยๆ จะเกิดความคล่องแคล่วหรือเกิดทักษะ

8. กฎแห่งการจูงใจ (Law of Motivation) ผู้เรียนมักไม่สนใจหรือให้ความสนใจน้อย เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่อยู่แล้ว การสอนที่จะให้ได้ผลต้องอาศัยแรงจูงใจเป็นสำคัญ ที่จะให้เกิดการเรียนรู้คือด้านผู้สอน ได้แก่ บุคลิกภาพผู้สอน วิธีสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านผู้เรียน ได้แก่ การมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม การนำเสนอผลงาน การได้รับการยกย่องชมเชย ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนต้องมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนรู้หรือชุดฝึก เป็นนวัตกรรมที่มีการจบลงในตัวเอง โดยมีครูเป็นผู้เตรียมบทเรียนให้ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน มีการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้เข้ามาสนับสนุน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

5. องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

การสร้างชุดการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดฝึกไว้ดังนี้

วัชรินทร์ กาวีชา (2547 : 22-23) ได้สรุปองค์ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ภายในชุดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจง ในส่วนนี้จะอธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมายของขอบข่ายของชุดการเรียนรู้ สิ่งที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ก่อนเรียน ขอบข่ายของกระบวนการทั้งหมดในชุดฝึก
2. จุดมุ่งหมาย คือข้อความที่แจ่มชัดไม่กำกวม ที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากเรียนแล้ว
3. การประเมินผลเบื้องต้น มีจุดประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนนั้น และเพื่อดูว่าเขาได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายเพียงใด

4. การกำหนดกิจกรรม การกำหนดแนวทางและวิธีการ เพื่อไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

5. การประเมินครั้งสุดท้าย เป็นข้อสอบวัดผลหลังจากที่เรียนแล้ว

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้มีคุณค่าต่อการสอนมาก ช่วยทำให้ครูมีความมั่นใจ มีความสะดวกในการสอน สามารถแก้ปัญหาเรื่องการสอนได้โดยใช้ชุดการเรียนรู้สอนแทน ทำให้การเรียนการสอนเป็นมาตรฐานเดียวกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ขั้นตอนของการผลิตชุดการเรียนรู้

ปิยวรรณ สังข์จันทร์พร (2548 : 50-51) ได้สรุปขั้นตอนการผลิตชุดการเรียนรู้ซึ่งสรุปไว้ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการของทุกระดับชั้น โดยศึกษาจากวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย เพื่อใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ หรือชุดการเรียนรู้และแบบทดสอบ

3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ เช่น นำชุดการเรียนรู้ไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบด้วยอะไรบ้าง

4. สร้างแบบทดสอบ อาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา

5. สร้างชุดการเรียนรู้หัด เพื่อพัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละชุดการเรียนรู้จะมีคำถามให้นักเรียนตอบ กำหนดรูปแบบตามความเหมาะสม

6. การสร้างบัตรอ้างอิง เพื่ออธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง และอาจเพิ่มเติมได้เมื่อนำชุดการเรียนรู้ไปใช้แล้ว

7. การสร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อบันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอนๆและเป็นระยะ ๆ

8. นำชุดการเรียนรู้ ไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของชุดการเรียนรู้และแบบทดสอบ หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดการเรียนรู้เสร็จแล้ว จำเป็นที่จะต้องนำชุดการเรียนรู้ไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบว่า ชุดการเรียนรู้ นั้นสามารถทำให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เพียงใดและหากพบว่ายังมีข้อบกพร่องก็จะนำไปปรับปรุงแก้ไขจนทำให้การเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้นั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมทำเป็นชุด จัดทำคำชี้แจงคู่มือการใช้ เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

11. การใช้ชุดการเรียนรู้ ที่ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพ และปรับปรุงแล้ว

จึงจะสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนปกติได้โดยจะมีขั้นตอนต่าง ๆ ในการใช้ดังนี้

11.1 ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อพิจารณาความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียนเนื้อหา นั้นๆ

11.2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

11.3 ชี้นำประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน

11.4 ชี้นำสรุปบทเรียน

11.5 ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนบรรลุ

วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2551 : 114-115) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดฝึกปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้การศึกษาค้นคว้าความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น

2. วิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาย่อย ๆ เพื่อให้ใช้ในการสร้างชุดฝึกปฏิบัติ

3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนในการใช้ชุดฝึกปฏิบัติ เช่นจะนำมาชุดฝึกปฏิบัติไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง

4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา หรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้

5. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นเรื่องเพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

6. นำชุดฝึกปฏิบัติไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติ และคุณภาพของแบบทดสอบ

7. ปรับปรุงแก้ไข

8. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป
ภาวिका ตั้งกมลศรี (2552 : 46 ; อ้างถึงใน ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2553 : เว็บไซค์) ได้
กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยย่อย แยก
ไปจนถึงหน่วยระดับบทเรียนซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้สอนได้ 1 ครั้ง ชุดการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นจึงเป็นชุด
การเรียนรู้ประจำหน่วยระดับบทเรียน คือ ชุดสำหรับการสอนแต่ละครั้ง สิ่งที่ครูต้องวิเคราะห์
เนื้อหา คือ

1. กำหนดหน่วย หมายถึง การนำวิชาหรือหน่วยการสอน มากำหนดเป็น
หน่วยระดับบทเรียน ที่แต่ละหน่วยสอนได้ประมาณ 60 -80 นาที (3-4 คาบ)
2. กำหนดหัวเรื่อง หมายถึง การนำแต่ละหน่วยมากำหนดหัวเรื่อง ที่ย่อยลงไปอีก
3. กำหนดมโนคติ หรือความคิดรวบยอด หมายถึง การกำหนดข้อความที่เป็น
แก่นหรือเป้าหมายที่สรุปรวบยอด จากเนื้อหาสาระที่ตรงกับหัวเรื่อง

ขั้นที่ 2 ชั้นวางแผนการสอน

การวางแผนการสอนเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า เมื่อครูเริ่มสอนโดยใช้
ชุดการเรียนรู้ จะต้องทำอะไรบ้างตามลำดับก่อนหลัง

ขั้นที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

เป็นการประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ ด้วยการนำไปทดลองใช้แล้วปรับปรุง
ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์

สาระการเรียนรู้ที่นำมาสร้างชุดการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุดประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. เรื่อง ทักษะธาตุ (เส้น) สาระสำคัญ ทักษะธาตุหรือองค์ประกอบศิลป์ที่เป็นพื้นฐาน
ในการนำไปใช้เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์จะประกอบไปด้วย จุด เส้น รูปร่าง
รูปทรง ลักษณะผิว พื้นที่ว่าง น้ำหนักอ่อนนิ่ม แก่ แสง - เงา และ สี องค์ประกอบ ชุดการ
เรียนรู้ เรื่องที่ 1 ทักษะธาตุ ใบบางที่ 1 กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาด
ภาพอิสระทางแนวคิด แบบประเมินใบบางที่ 1 กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง

การวาดภาพอิสระทางแนวคิด ใบงานที่ 1 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบครุสนทนาเกี่ยวกับทัศนธาตุ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง ลักษณะผิว พื้นที่ว่าง น้ำหนักอ่อนแก่ แสงเงา และ สี นักเรียนรับชุดการเรียนรู้เรื่องที่ 1 ทัศนธาตุ นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ ทัศนธาตุ (เส้น) ครู นักเรียน ร่วมกันเสนอแนวคิดในการปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์งานศิลปะเรื่อง การวาดภาพอิสระทางแนวคิด โดยการนำเอาทัศนธาตุ มาประกอบเป็นภาพ ครูแจกใบงานที่ 1 เรื่อง การวาดภาพอิสระทางแนวความคิด นักเรียนปฏิบัติสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพอิสระทางแนวคิดเป็น รายบุคคล ตัวแทนนักเรียน นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครู นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพอิสระทางแนวคิด ครู นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ และการนำไปประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

2. เรื่อง ทัศนธาตุ (สี) สาระสำคัญ สีเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของงานศิลปะ และเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึก อารมณ์ และจิตใจ ได้มากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ในชีวิตของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสีต่าง ๆ อย่างแยกไม่ออก องค์ประกอบ ชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 2 ทัศนธาตุ (สี) ใบงานที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง เรื่อง ชีวิตสร้างสรรค์ แบบประเมินใบงานที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง ชีวิตสร้างสรรค์ นิทานเรื่อง สีสันสอนศิลป์ ใบงานที่ 2 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ครู นำสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุ จากชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนธาตุ (สี) ครูนำนิทานเรื่อง สีสันสอนศิลป์ มาให้นักเรียนดู ครู นักเรียน ร่วมกันเสนอแนวคิดในการปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์งานศิลปะ จินตนาการ โดยการนำเอาทัศนธาตุ (สี) จินตนาการให้เห็นรูปลักษณะทางศิลปะที่ หลากหลาย นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารประกอบการสอน เรื่องทัศน ธาตุ (สี) แจกใบงานที่ 2 เรื่อง ชีวิตสร้างสรรค์สีสันแห่งอีสาน บ้านเฮา นักเรียนปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง ชีวิตสร้างสรรค์สีสันแห่งอีสานบ้านเฮา เป็นผลงานรายกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ ทางศิลปะหน้าชั้นเรียน ครู นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

3. เรื่อง ศิลปะสื่อประสม สาระสำคัญ ศิลปะสื่อประสม หรือ ศิลปะสื่อผสมหมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้เทคนิคและวิธีการของศิลปะทางด้านทัศนศิลป์หลาย ๆ

แขวงมาผสมผสานทำให้เกิดผลงานที่อยู่ในขั้นเดียวกัน เน้นหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจของผู้สร้างวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานสื่อประสมสามารถหาได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุจากพืช สัตว์ และแร่ วัสดุสังเคราะห์ เช่น กระดาษ โลหะ องค์ประกอบ ชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 3 เรื่อง ศิลปะสื่อประสม ใบงานที่ 3 ศิลปะสื่อประสม แบบประเมินที่ 3 ศิลปะสื่อประสม ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะสื่อประสม เช่น ภาพกัญแจรัก จากใจ ภาพกะลาสีสดใส ภาพแจกันไม้ไผ่ลายสวย ภาพอมสินไม้ไผ่ลายเทห์ แบบทดสอบ ก่อนเรียน ใบงานที่ 3 แบบประเมินศิลปะสื่อประสม (รายกลุ่ม) กิจกรรมการเรียนรู้ ครูแจ้ง จุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ครูนำสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับศิลปะสื่อประสม จาก ชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 3 การสร้างสรรค์งานสื่อประสม นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาชุดการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนในใบงานที่ -3. แต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่ม นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครู นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงาน สร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การสร้างสรรค์งานสื่อประสม นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย สรุปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการนำไป ประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

4. เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลป์ สาระสำคัญ การสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์โดยการใช้รูปแบบและวิธีการทางศิลปะทำให้เกิดผลงานที่แปลกใหม่ ไม่มีผลงานใดได้ทำมาก่อน รวมทั้งไม่ใช่ผลงานที่ลอกเลียนแบบมาจากผู้อื่น ผู้ใดองค์ประกอบ ชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย เนื้อหา เรื่องที่ 4 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ภาพตัวอย่างผลงานศิลปะจากความคิดสร้างสรรค์ ใบงานที่ 4 การปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด แบบประเมินใบงานที่ 4 การปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพจาก สิ่งเร้าที่กำหนด ใบงานที่ 4 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ การประเมินการสังเกตพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูแจ้ง จุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ครูนำสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และนำตัวอย่างผลงานศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์มาประกอบการอภิปรายครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 4 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะนักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ เรื่องความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 4 เรื่องการวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด นักเรียนปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด ส่งตัวแทน นักเรียน นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครู นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงาน

สร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะและการนำไปประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

5. เรื่องการวาดภาพที่แสดงรูปแบบ สาระสำคัญ ภาพที่ปรากฏแก่สายตาเหมือนจริงตามที่เรามองเห็นภาพวัตถุนั้น ๆ ไม่ว่าจะป็นรายละเอียดของรูปภาพ รูปทรงเป็นอย่างไร ผู้เขียนภาพสามารถถ่ายทอดออกมาได้เหมือนแบบโดยแสดงรูปร่าง รูปทรงที่แน่นอนเหมือนจริงและจะต้องคำนึงถึงความงามด้วยวาดภาพสร้างสรรค์รูปแบบ จากประสบการณ์ และจินตนาการ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออได้ วาดภาพสร้างสรรค์รูปแบบ จากประสบการณ์ และจินตนาการ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออได้ ชุดการเรียนรู้เรื่อง การวาดภาพแสดงรูปแบบ ใบงานความคิดสร้างทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่แสดงรูปแบบ แบบประเมินใบงาน กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่แสดงรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ครูนำเสนออภิปรายเกี่ยวกับการวาดที่แสดงรูปแบบ ครูแจกชุดการเรียนรู้ นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้เรื่อง การวาดภาพที่แสดงรูปแบบ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนในใบงานที่ 5 นักเรียนส่งตัวแทนห้อง นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครู นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่แสดงรูปแบบ ครู นักเรียน ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันกับสาระการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

6. เรื่อง การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ สาระสำคัญ ภาพที่ไม่แสดงรูปแบบหมายถึง ภาพที่ไม่คำนึงถึงรูปลักษณะที่ปรากฏแก่สายตาว่าเป็นภาพอะไร แต่จะให้ความรู้สึกและอารมณ์ ของผู้เขียนด้วยการใช้เส้น สี รูปร่าง รูปทรงผสมผสานกันเป็นเรื่องราวหรือไม่เป็นเรื่องราวก็ได้ เช่น การสร้างสรรค์ด้วยสี การหยด การแต้ม การเขียนภาพตามจังหวะดนตรี และการเขียนภาพตามจินตนาการ เป็นต้นองค์ประกอบ ชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 6 การวาดภาพไม่แสดงรูปแบบ ใบงานที่ 6 ความคิดสร้างทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ แบบประเมินใบงานที่ 6 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ ใบงานที่ 6 การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ แบบประเมินใบงานที่ 6 การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ แบบสังเกตพฤติกรรม (รายบุคคล) กิจกรรมการเรียนรู้ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ครูนำเสนออภิปรายเกี่ยวกับการวาดที่ไม่แสดงรูปแบบ ครูจากชุดการเรียนรู้เรื่องที่ 6 การวาดที่ไม่แสดงรูปแบบ

นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้เรื่อง การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตาม ขั้นตอนในใบงานที่ 6 นักเรียนปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ เป็นรายบุคคล นักเรียนส่งตัวแทนห้อง นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครู - นักเรียน ช่วยกันสรุปผลของการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่อง การวาดภาพที่ไม่แสดงรูปแบบ ไม่แสดงรูปแบบ

หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Lesson Plan หรือ Unit Plan ซึ่งตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้แทนคำว่า แผนการสอน ตาม หลักสูตรเดิม มีผู้ให้ความหมายหลายอย่างดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 213) ได้กล่าวไว้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คือ เป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สุภจิต คงสุวรรณ (2550 : 40) ให้ความหมายว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง แผนหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอน ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครู พัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

สวัสดี สุขโสม (2551 : 32) ให้ความหมายว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างมีระบบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า และเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน ไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

บุศรินทร์ สุรินต์ (2553 : 47) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การนำเนื้อหาสาระในรายวิชาที่จะนำมาสอน มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อและกิจกรรม ประสบการณ์ต่าง ๆ การวัดผลและประเมินผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียน ที่มีการ

เตรียมการอย่างมีระบบขั้นต้นและช่วยเอื้อเพื่อให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สร้อยณี คนยง (2553 : 49) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนหรือการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดช่วยเอื้อเพื่อให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่เป้าประสงค์การเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความคาดหวังของการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และ จุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน วิธีสอน สื่อเทคโนโลยีที่ครูวางแผนและจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แผนจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

เบญจมาศ เทพบุตรดี (2550 : 48) แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เพราะแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เอื้อและตอบสนองต่อความต้องการ ความรู้ ความสามารถ ของนักเรียน การวางแผนการสอนล่วงหน้าทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ

ศุภจิต คงสุวรรณ (2550 : 29) ได้กล่าวไว้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญคือ ทำให้มีการวางแผนวิธีการทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจสอนได้ตามเป้าหมายได้ใฝ่หาความรู้สะดวกต่อผู้มาสอนแทนและเป็นผลงานทางวิชาการของครูผู้สอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 201 - 215) ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้ว
 2. ทำให้เป็นการสอนที่มีคุณค่ากับเวลาที่ผ่านไป เพราะผู้สอน สอนอย่างมีแผนมีเป้าหมายและมีทิศทางในการสอน มีใช้สอนอย่างเลื่อนลอย ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความคิดเกิดเจตคติ เกิดทักษะ และเกิดประสบการณ์ใหม่ตามที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทำให้เป็นการเรียนการสอนที่มีคุณค่า
 3. ทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามหลักสูตร ทั้งนี้เพราะในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาสาระที่จะสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล แล้วจัดทำออกเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เมื่อผู้สอนสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ก็ย่อมทำให้เป็นการสอนที่ตรงตามจุดมุ่งหมายและทิศทางของหลักสูตร
 4. ทำให้การสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนที่ไม่มีการวางแผน เนื่องจากในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องวางแผนอย่างรอบคอบให้ทุกองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดเวลา สถานที่ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดความรู้ได้อย่างสะดวกและง่ายขึ้น
 5. ทำให้ผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไปทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อสอบเพื่อวัดผลประเมินผลผู้เรียนได้
 6. ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนสอนด้วยความพร้อม เป็นความพร้อมทั้งด้านจิตใจ และความพร้อมทั้งด้านวัตถุ ความพร้อมทั้งด้านจิตใจ คือ ความมั่นใจในการสอน เพราะผู้สอนได้เตรียมการสอนอย่างรอบคอบ ส่วนความพร้อมทั้งด้านวัตถุ คือการที่ผู้สอนได้เตรียมเอกสารหรือสื่อการสอนไว้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อผู้สอนเกิดความพร้อมในการสอนย่อมสอนด้วยความกระฉ่างแจ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในบทเรียน อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและต่อวิชาที่สอน
- เอกรินทร์ สัมहाศล (2551 : 43-45) ให้แนวคิดในการเขียนแผนการเรียนรู้ (Lesson Plan) ว่าการเขียนแผน เป็นภาระงานที่ครูผู้สอนต้องจัดทำเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจึงต้องทำอย่างรอบคอบตามขั้นตอนโดยเลือกใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) และทฤษฎีการสอน

(Instructional Theory) เป็นแนวทางจัดการทำแผนเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งพัฒนาสื่อประกอบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นทั้งหมดให้สัมพันธ์กัน แผนการเรียนรู้จะแสดงการจัดการเรียนการสอนตามบทเรียน (Lesson) และประสบการณ์การเรียนรู้

สรุปได้ว่าแผนจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเพราะผู้สอนมีเอกสารเตือนความจำ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสอนต่อไป ทำให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเป็นแนวทางในการทบทวนหรือการออกข้อทดสอบเพื่อวัดผล ประเมินผลผู้เรียนได้และทำให้ผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ เมื่อเกิดความมั่นใจในการสอนย่อมจะสอนด้วยความคล่องแคล่ว เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด เพราะได้เตรียมการทุกอย่างไว้พร้อมแล้วส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

กาญจนา วัฒยา (2547 : 89-89) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์หัวข้อสำคัญ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ กระบวนการวัดผลและประเมินผล และบันทึกหลังสอน

เจียน วันทนิยตระกูล (2553 : 54-55) องค์ประกอบของแผนการสอน เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ด้วยสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)

ทิตินา แคมณี (2548 : 16) ได้นำเสนอองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล บันทึกหลังสอน ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล บันทึกหลังสอน ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาตามมาตรฐานการเรียนรู้

4. ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ลำลี รักสุทธิ (2552 : 20) ได้กล่าวการจัดการเรียนรู้ หอสรุปขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้

1. การเลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้
2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้
3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น
4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ จากมาตรฐานการเรียนรู้รายปี ภาคที่เลือกไว้เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา
5. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้ว เฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชา
6. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้เป็นรายละเอียด สำหรับนำไปจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาใหม่ของมวลเนื้อหาที่กำหนด
7. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหานั้น ๆ
8. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม
9. เลือกสื่อ อุปกรณ์ สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่เลือกมา เช่น บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น
10. กำหนดการวัดผลประเมินผล โดยระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งที่เกิดระหว่างเรียน ตามจุดประสงค์ย่อยหรือจุดประสงค์นำทาง และเกิดหลังการสอนเมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย เช่น ทดสอบความรู้ การทำงานกลุ่ม การปฏิบัติจริง

5. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

ประภาศรี สีหอำไพ (2548 : 219) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยในการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้
 2. สามารถลำดับกิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ต่อเนื่องกันในเวลาปฏิบัติจริง
 3. เพื่อเตรียมครูผู้สอนให้มีความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น
 4. การเตรียมวัสดุประสงค์กิจกรรม ช่วยให้การวัดผลประเมินผลสอดคล้องกันเป็นอย่างยิ่ง
 5. เป็นการรายงานของชั้นเรียนช่วยให้ครูทบทวนความจำเป็นในการสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประจำบทเรียน
 6. ขยายรายละเอียดจากแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาวช่วยในการประมาณระยะเวลา ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้
 7. นักเรียนจะได้รับผลการเรียนรู้อย่างเต็มที่ จากครูผู้สอน ที่ได้มีการเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี
 8. แผนการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ครูมีประสบการณ์มาก ให้สอนดียิ่งขึ้น เพราะสถานการณ์การเรียนรู้และตัวของนักเรียนย่อมเปลี่ยนแปลงไปทุกปีและช่วยให้ครูมีประสบการณ์น้อย มีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ช่วยให้บุคคลิกภาพและสุขภาพจิตดียิ่งขึ้นด้วยตนเอง ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนตามที่นักเรียนสนใจ โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จในการเรียน
- ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีประโยชน์ ทั้งต่อครูผู้สอนและครูที่สอนแทนเป็นอย่างยิ่ง เป็นแนวทางให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้สะดวก และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์

6. รูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ทิสนา แจมมณี (ทิสนา แจมมณี และคณะ. 2548 : 16) ได้นำเสนอองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้ คือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ การวัดผลและประเมินผล บันทึกผลหลังสอน ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแนวทาง

อากรณ ใจเที่ยง (2550ก : 216-217) ได้นำเสนอองค์ประกอบของแผนเรียนรู้
ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัดชั้นปี
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. สาระการเรียนรู้
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. การวัดผลประเมินผล
8. สื่อและแหล่งเรียนรู้
9. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

รุจิร ภูสาร (2545 : 161 ; อ้างถึงใน เพชรา พิมพ์ศรี. 2551 : 24) ได้เสนอ
องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้ ดังนี้

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์ปลายทาง
3. จุดประสงค์นำทาง
4. เนื้อหา
5. กิจกรรมการเรียนการสอน
6. สื่อการเรียนการสอน
7. การวัดผลประเมินผล

จากการศึกษาผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปได้ว่า รูปแบบของการเขียนแผนการจัดการ
เรียนรู้ ดังนี้

วิธีการดังนี้

1. ออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วย
 - 1.1 ศึกษาวิธีการ รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.2 กำหนดเนื้อหาโดยยึดหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัด
 - 1.3 ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา และกิจกรรม
 - 1.4 ออกแบบปฏิสัมพันธ์ มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนที่เหมาะสม
 - 1.5 จัดทำสื่อการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

1.6 ออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผล

2. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามที่ออกแบบไว้ให้มีองค์ประกอบของ
แผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน

2.1 สาระสำคัญ

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.3 สาระการเรียนรู้

2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

2.5 สื่อการเรียนรู้

2.6 แหล่งเรียนรู้

2.7 การวัดผลและประเมินผล

2.8 กิจกรรมเสนอแนะ

2.9 บันทึกหลังสอน

รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (เอกรินทร์ สีมหาศาล. 2551 : 54)

รายวิชา

ชั้น

ชื่อแผนหรือหน่วยการเรียนรู้

จำนวนเวลาที่สอน

ชั่วโมง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด
2. ตัวชี้วัดชั้นปี
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. ชิ้นงาน/ภาระงาน
6. กระบวนการเรียนรู้
7. การวัดผลประเมินผล
8. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้
9. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

()

ผู้สอน

รูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ถือว่าเป็นเครื่องมือสำหรับครูที่จะใช้ในการตรวจสอบ พฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถหรือมีสัมฤทธิ์ผลในแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใด ผลการทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือ ตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอน ของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการที่จะทำได้ผลการทดสอบที่ความถูกต้อง เทียบตรงเชื่อถือได้นั้น จะต้องใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพซึ่งได้ผ่านการสร้างอย่าง ถูกต้องตามหลักวิชา (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2548 : 35-37)

1. ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ของนักเรียน ที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (Paper and Pencil Test) กับให้นักเรียนปฏิบัติจริง (Performance Test) แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐาน

1.1 แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็น ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากน้อย แค่ไหน บกพร่องตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือวัดความพร้อมที่จะขึ้นบทเรียนใหม่ ตามแต่ครูปรารถนา

1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญใน แต่ละสาขาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่า ของการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ ก็ได้ จะใช้วัดอัตราความงอกงามของเด็กแต่ละวัยในแต่ละ กลุ่ม แต่ละภาคก็ได้ จะใช้สำหรับครูวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ในเด็กแต่ละคนก็ได้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 146 147)

1.3 นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 53) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคล ในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดประสงค์ของวิชา หรือเนื้อหา

ที่สอนนั้น โดยทั่วไปจะวัดผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิชาต่างๆ ที่เรียนในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อาจจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1.3.1 แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนตัด หรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

1.3.2 แบบทดสอบแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนก ผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ที่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากมาจากการเรียนรู้ในเนื้อหาที่นำมาสอบ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์และเป็นแบบทดสอบของครู

2. แนวความคิดและทฤษฎีที่เป็นแนวในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แนวความคิดในการวัดที่นิยมกัน ได้แก่ การเขียนข้อสอบวัดตามการจัดประเภทจุดมุ่งหมายของการศึกษาด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom, 1996 : 219 ; อ้างถึงใน วารี ธีระจิตร. 2534 : 220 - 221) ซึ่งจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

2.1 ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นเรื่องที่ต้องรู้ว่าผู้เรียนระลึกได้ จำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงได้เพราะข้อเท็จจริงบางอย่างมีคุณค่าต่อการเรียนรู้

2.2 ความเข้าใจ (Comprehension) แสดงถึง ระดับความสามารถ การแปลความ การตีความ และการขยายความในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น อธิบายความหมายและขยายเนื้อหา

2.3 การนำไปใช้ (Application) ต้องอาศัยความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการช่วยตีความของข้อมูล เมื่อต้องการทราบว่าข้อมูลนั้นมีประเด็นสำคัญอะไรบ้าง ต้องอาศัยความรู้จักเปรียบเทียบ แยกแยะความแตกต่าง พิจารณาข้อมูลไปใช้ในเหตุการณ์ได้

2.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นทักษะทางปัญญาในระดับที่สูงจะเน้นการแยกแยะข้อมูลเป็นส่วนย่อย ๆ และพยายามมองหาส่วนประกอบว่ามีส่วนสัมพันธ์และการจัดรวบรวม บลูม (Bloom) ได้แยกจุดหมายการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ระดับ คือ การพิจารณาหรือการจัดประเภทองค์ประกอบต่างๆ การสร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น และควรคำนึงถึงหลักการที่ได้จัดรวบรวมไว้แล้ว

2.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) การนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แยกแยะกันอยู่มารวมเข้าด้วยกันในรูปแบบใหม่ ถ้าสามารถสังเคราะห์ได้ก็สามารถประเมินได้ด้วย

2.6 การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึงการใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายที่ต้องการนั้นบรรลุหรือไม่ การที่ให้นักเรียนประเมินค่าได้ ต้องอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นแนวทางในการตัดสินคุณค่าการตัดสินใจ ๆ ที่ไม่ได้อาศัยเกณฑ์น่าจะเป็นลักษณะความคิดเห็นมากกว่าการประเมิน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย และให้นักเรียนบรรลุผลสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ตามแนวคิดและทฤษฎีการเขียนข้อสอบของบลูม

3. ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 59 - 61) กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ ดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 วิเคราะห์จุดประสงค์

เนื้อหาขั้นต้นแรกจะต้องทำการวิเคราะห์ดูว่า มีหัวข้อเนื้อหาใดบ้าง ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และที่จะต้องวัด แต่ละหัวข้อเหล่านั้นต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือสมรรถภาพอะไร กำหนดออกมาให้ชัดเจน

3.2 กำหนดพฤติกรรมย่อยที่จะออกข้อสอบจากขั้นแรกพิจารณาต่อไปว่า จะวัดพฤติกรรมย่อยอะไรบ้าง อย่างละเอียด พฤติกรรมย่อยดังกล่าวคือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั่นเอง เมื่อกำหนดจำนวนข้อที่ต้องการจริงเสร็จแล้ว ต่อมาพิจารณาว่า จะต้องออกข้อสอบ

เกินไว้หัวข้อละกี่ข้อ ควรออกเกินไว้ไม่ต่ำกว่า 25 % ทั้งนี้หลังจากนำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบแล้ว จะต้องตัดข้อสอบที่มีคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์ออก ข้อสอบที่เหลือจะได้ไม่น้อยกว่าข้อสอบที่ต้องการจริง

3.3 กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบขั้นตอนนี้จะเหมือนกับขั้นตอนที่ 2 ของการวางแผนสร้างข้อสอบแบบอิงกลุ่มทุกประการ คือ ตัดสินว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด และศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ เช่น ศึกษาหลักในการเขียนคำถาม ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบเพื่อวัตถุประสงค์ประเภทต่าง ๆ ศึกษาเทคโนโลยีในการเขียนข้อสอบของตน

3.4 เขียนข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ตามตารางที่กำหนดจำนวนข้อสอบของแต่ละจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และใช้รูปแบบและเทคนิคการเขียนตามที่ศึกษาในขั้นตอนที่ 3

3.5 ตรวจสอบข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบที่ได้เขียนไว้แล้วในขั้นตอนที่ 4 มาพิจารณาทบทวนอีกครั้ง โดยพิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชา แต่ละข้อวัตถุประสงค์ย่อยหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ ตัวถูกตัวลวงเหมาะสมเข้าเกณฑ์หรือไม่ ทำการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.6 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และข้อสอบที่วัดแต่ละจุดประสงค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านเนื้อหา จำนวนไม่ต่ำกว่า 3 คน พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้หรือไม่ ถ้ามีข้อไม่เข้าเกณฑ์ควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสม เว้นแต่จะไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้อย่างชัดเจน

3.7 พิจารณาแบบทดสอบฉบับทดลองนำข้อทดสอบทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมเข้าเกณฑ์ในขั้นที่ 6 มาพิจารณาเป็นแบบทดสอบ มีคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบทดสอบ วิธีตอบ จัดวางรูปแบบพิมพ์ให้เหมาะสม

3.8 ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง

3.9 พิจารณาแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์นำแบบทดสอบที่มีคำอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์จากผลการวิเคราะห์ในขั้นที่ 8 มาพิจารณาแบบทดสอบฉบับจริงต่อไป โดยเน้นการพิมพ์ที่ประณีต มีความถูกต้อง มีคำชี้แจงที่ละเอียดชัดเจนผู้อ่านเข้าใจง่าย

เนื่องจากข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบเป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด จึงมีผู้เสนอแนะหลักการสร้างไว้หลายท่าน ซึ่ง วิเชียร เกตุสิงห์ (2530 : 34 - 42) ได้สรุปหลักของธอร์นไคค์ เฮกเกน และ ชวาล แพร์ตกุล รวบรวมไว้ดังนี้

ควรใช้ตัวนำ (Stem) ให้เป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ ถ้าจะใช้แบบให้ต่อก็ให้ต่อกันให้สนิททุกตัวเลือก

1. พยายามใช้ตัวเลือกสั้น ๆ โดยตัดคำซ้ำออก หรือนำคำซ้ำไปไว้ในตัวคำถามก็ได้
2. ถ้าไม่จำเป็นแล้ว ไม่ควรใช้คำถามปฏิเสธ ถ้าจำเป็นก็ควรแสดงให้เห็นชัดเจนว่าเป็นคำถามปฏิเสธ
3. เขียนตัวคำถามให้ชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจว่าถามอะไร และตัวเลือกควรเป็นคำตอบที่ตรงคำถาม กล่าวคือ ทั้งตัวถามและตัวลงไปกันได้เหมาะสมนั่นเอง
4. ตัวเลือกที่ใช้ตัวลงต้องมีเหตุผลพอที่จะเป็นตัวลงได้ กล่าวคือ ถ้าเด็กไม่รู้ว่าจะเลือกข้อไหน ไม่ใช่ว่าคิดจนเห็นได้ชัด
5. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือยในตัวคำถาม ข้อความใดที่ไม่จำเป็นให้ตัดทิ้งเสีย
6. อย่าพยายามใช้ตัวเลือกที่ผูกพันไปถึงข้ออื่น เช่น ข้อหนึ่งเกี่ยวกันไปถึงข้ออื่น หรือมีความหมายคลุมไปถึงข้ออื่นด้วย
7. ระวังการใช้ตัวเลือกปลายเปิด (Open End) เช่น “ไม่มีข้อมูลใดถูก” หรือ “ผิดทุกข้อ” ถ้าจะใช้ก็ใช้ให้เหมาะสม คือ ให้โอกาสเป็นข้อถูกด้วย และถ้าเป็นตัวลงก็ต้องมีคุณค่าพอที่เด็กไม่รู้จริงอาจเลือกตอบด้วย และที่ต้องระวังเป็นพิเศษคือ อย่าใช้กับข้อสอบที่มีคำตอบที่ไม่ถูก ร้อยละ 100 เป็นอันขาด
8. เรียงลำดับตัวเลือกที่เป็นตัวเลือก หรือปริมาณที่บอกความมากน้อย สูงต่ำ ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกสำหรับนักเรียนที่จะหาคำตอบ
9. พยายามกระจายตัวถูกให้อยู่คละกัน คือ ให้ตัวถูกอยู่ ข้อ ก. บ้าง ข้อ ข. บ้าง ข้อ ค. บ้าง และข้อ ง. บ้าง หรืออย่าเรียงลำดับอย่างมีระบบ ทางที่ดีควรกระจายเรียงกัน
10. ภาษาที่ใช้ในการเขียนคำถาม และตัวเลือกควรมีความยากง่ายพอเหมาะกับนักเรียน
11. ข้อหนึ่ง ๆ ควรให้มีตัวเลือก 4 - 5 ตัวเลือก การใช้ตัวเลือกมากจะช่วยทำให้โอกาสที่จะเดาถูกลดน้อยลง
12. อย่าแนะนำคำตอบด้วยวิธีใดก็ตาม

4. คุณลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพร์ตกุล (2550 : 123 -136) กล่าวถึง คุณลักษณะแบบทดสอบที่ดี ไว้ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลुวัตถุประสงค์ แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่ทำหน้าที่วัดสิ่งที่เราจะวัดได้ อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย
2. ความยุติธรรม (Fair) คือ โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะนำให้เด็กเดาคำตอบได้ ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเก็ยคร้านที่จะดูตำราแต่ตอบได้คือ
3. ต้องถามลึก (Searching) วัดความลึกซึ้งของวิทยาการตามแนวตั้งมากกว่าที่จะวัดตามแนวกว้างรู้มากน้อยเพียงใด
4. ต้องช่วยเป็นอย่างยิ่ง (Exemplary) คำถามมีลักษณะท้าทายชักชวนให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้เพียงใด
5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัดว่า ครูถามถึงอะไร หรือคิดอะไร ไม่ถามคลุมเครือ
6. ต้องเป็นปรนัย (Objective) หมายถึง คุณสมบัติ 3 ประการ คือ
 - 6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม
 - 6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจ หรือมาตรฐานการให้คะแนน
 - 6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน
7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ สามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้มากที่สุดภายในเวลา แรงงาน และเงินน้อยที่สุดด้วย
8. ต้องยากพอเหมาะ (Deficiency)
9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ สามารถแยกเด็กออกเป็นประเภท ๆ ได้ทุกระดับตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด
10. ต้องเชื่อมั่นได้ (Reliability) คือ ข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอนไม่แปรผัน

การหาคุณภาพนวัตกรรม

1. การหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดการเรียนรู้ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Try Out) คือนำไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลมาปรับปรุง แก้ไข และนำไปทดลองสอนจริง (Trial Run) เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนด (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล. 2521 : 45 -48)

1.1 กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

โสภณ นุ่มทอง (2540 : 84 ; อ้างถึงใน ถนนอมเกียรติ ศรีชัยเชิด. 2551 : 51) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1.1.1 กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน ทำได้โดยการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือพฤติกรรมต่อเนื่องและพฤติกรรมสุดท้าย ซึ่งค่าประสิทธิภาพจะกำหนดค่า E_1 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ และค่า E_2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยคะแนนที่ได้ ดังนั้น E_1/E_2 หมายถึงประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยปกติแล้วกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ขึ้นอยู่กับเนื้อหา หากเป็นความรู้ ความจำ มักกำหนดเกณฑ์ไว้ 80/80 , 85/85 หรือ 95/95 ส่วนเนื้อหาที่เน้นทักษะ มักกำหนดต่ำกว่า เช่น 75/75 อย่างไรก็ตามไม่ควรกำหนดต่ำกว่านี้ เพราะกำหนดไว้เท่าใดก็ได้ผลเท่านั้น

1.1.2 กำหนดเกณฑ์โดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งทำโดยนำชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ แล้วหาค่าความแตกต่างของคะแนนจากการสอบแบบทดสอบด้านการเขียนแบบสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง โดยยึดเกณฑ์ว่าหลังการทดลอง นักเรียนจะได้คะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหาค่าที่ (t test แบบ Dependent Sample) ใช้ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถนำไปใช้ต่อไป

2. การกำหนดระดับประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นกำหนดเกณฑ์ยอมรับได้ 3 ระดับ คือ

2.1 ระดับสูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเกิน 2.5 ขึ้นไป

2.2 ระดับเท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้เท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่เกิน 2.5 ขึ้นไป

2.3 ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5 ซึ่งถือว่ายังไม่มีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

3. การทดลองหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

3.1 การทดลองแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้กับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากชุดการเรียนรู้ (1:1) หมายความว่า ในการทดลองแต่ละครั้ง ประกอบด้วย ผู้ทดสอบหนึ่งคนและนักเรียนหนึ่งคน

3.2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (1:10) เป็นการทดลองที่ใช้ชุดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วจากขั้นตอนที่ 1 กับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากชุดการเรียนรู้หัด (1:10) หมายความว่า ในการทดลองแต่ละครั้งประกอบด้วยผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียนประมาณ 10 คน

3.3 การทดลองภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายของกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ การทดลองในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้สร้างมั่นใจได้ว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. สำหรับเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ที่เป็นทักษะมักจะกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 75/75 เนื่องจากเป็นเรื่องยาก

ระยอง อนุปรกรณ์ (2546 : 29 31) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดการเรียนรู้ทักษะเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำเป็นที่จะต้องทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทดสอบรายบุคคล โดยเลือกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียนเรื่องที่จะสอนมาก่อน จำนวน 3 คน คือ นักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน ให้นักเรียนทำชุดการเรียนรู้จนจบโดยปฏิบัติดังนี้

1. ตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
2. เรียนจากชุดการเรียนรู้จนจบบทเรียน
3. ทำชุดการเรียนรู้หัดในบทเรียนไปพร้อมกันในขณะที่เรียน
4. ตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ขั้นที่ 2 ทดสอบกับกลุ่มเล็ก ใช้กับนักเรียน 10 คน ที่ยังไม่เคยเรียนบทเรียนดังกล่าวมาก่อน นักเรียนเก่ง 3 คน ปานกลาง 4 คน และอ่อน 3 คน ดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นที่ 1 แล้วนำคะแนนจากการทำชุดการเรียนรู้และทำแบบทดสอบหลังเรียนไปหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองภาคสนาม โดยการทดลองใช้กับนักเรียนทั้งชั้นเรียน ซึ่งมีความสามารถแตกต่างกันทั้งเก่ง ปานกลางและอ่อน โดยใช้วิธีการเดียวกันกับแบบขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 แล้วนำผลไปหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ การคำนวณค่าประสิทธิภาพนิยมตั้งไว้ 90/90 สำหรับเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำ และเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติไม่ต่ำกว่า 80/80

80 ตัวแรก คือ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของกลุ่มในการทำชุดการเรียนรู้

80 ตัวหลัง คือ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของกลุ่มในการทำแบบทดสอบ

หลังเรียน

ถ้าปรากฏว่า ทั้งคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของกลุ่มในการทำชุดการเรียนรู้และการทำแบบทดสอบหลังเรียนไม่ต่ำกว่า 80 ทั้งคู่ ถือว่าชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

5. ค่าดัชนีประสิทธิผล

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็ม หรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนเมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะพูดถึงประสิทธิผลทางการสอนและการวัดประเมินผลทางสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะคือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ชวลิต ชูกำแหง (2553 : 133) กล่าวว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I) หมายถึง ค่าที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว หลังจากผู้เรียนได้เรียนจากสื่อหรือนวัตกรรมหรือแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 157-159) กล่าวถึงการหาประสิทธิผลของสื่อ วิธีสอน หรือนวัตกรรมไว้ว่า เพื่อที่จะทราบว่าสื่อการเรียนการสอน วิธีสอนหรือนวัตกรรมที่

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมามีประสิทธิภาพ (Effectiveness) เพียงใด ก็จะนำสื่อที่พัฒนาขึ้นนั้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับที่ได้ออกแบบมาแล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ หมายถึงความสามารถในการให้ผลอย่างชัดเจน แน่นนอน ซึ่งนิยมวิเคราะห์และแปลผล

พิสนุ ฟองศรี (2554 : 59) คำดัชนีประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลตามที่ต้องการ ทำให้ผลการวัดถูกต้อง แม่นยำ ครอบคลุม

สรุปได้ว่า คำดัชนีประสิทธิภาพ หมายถึง เกณฑ์การแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เกี่ยวกับความพึงพอใจซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีต่อบุคคล มีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์และการแสดงออกหรือพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะแตกต่างกันไป จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ แรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจกับปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำนั้นประสบความสำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ เป็นการศึกษาตามทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของความพึงพอใจ

สุพิตร สมหนองหว่า (2547 : 86) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจ ชอบในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

รัตนา สุทธิประภา (2548 : 51) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติความชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งเร้าในด้านต่าง ๆ ของบุคคลนั้นความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ต้องการหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ

สรัญณี คนยัง (2553 : 54) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ระดับความรู้สึกและเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานส่งผลให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

สำรวย คมคาย (2553 : 76) สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ความชอบและ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อการเรียนและการทำงานเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ฉะนั้น

ความพึงพอใจ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ครูผู้สอนต้องทำให้เกิดขึ้นขณะทำการสอน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดี ชอบ พอใจ สนใจ อยากทำ อยากรู้ที่จะเรียนและเกิดความรู้ มี พฤติกรรมที่ดีาวร จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย

จากความหมายความพึงพอใจที่มีผู้ให้ความหมายไว้ พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาวะอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล ว่ามีความพอใจ ชอบใจ ยินดี หรือ เจตคติที่ดี และมีความสุข ความต้องการ หรือเป้าหมาย ที่ตั้งใจไว้บรรลุผลหรือสมหวัง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติความชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งเร้าในด้านต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ต้องการหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตน ต้องการ เป็นผลต่อเนื่องจากการที่บุคคลได้ประเมินผลสิ่งนั้นแล้วว่า พอใจ ต้องการ หรือดีและ ตรงใจซึ่งมีผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานจนบรรลุความสำเร็จขององค์กร นั้นๆ

2. แนวคิด ทฤษฎีจิตวิทยาเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการ ทำงานมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้ เกิดกับผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานนี้ได้ ดังนี้

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 50) เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุดเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือความ พึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของ คนเราอาจซับซ้อนกัน ตามต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่หมดไปความต้องการอีกอย่างหนึ่ง อาจเกิดขึ้นได้ ความต้องการของมนุษย์ มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของ มนุษย์เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่ เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ

3. ความต้องการด้านสังคม (Social needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem needs) มีความอยากเด่นในสังคมมีชื่อเสียงอยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระภาพ

5. ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self actualization needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบผลสำเร็จทุกอย่างในชีวิตซึ่งเป็นไปได้ยาก

สก๊อต (Scott. 1970 ; อ้างถึงใน สุภศิริ โสมาเกตุ. 2544 : 52) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างแรงจูงใจภายใน เป้าหมายของงานจะต้องมีลักษณะดังนี้

3.1 คนทำงานควรมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเรียน ตามความสนใจและมีโอกาสร่วมกัน ตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรมได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานไว้หลากหลาย ดังนี้

1. แนวคิดของกิลเมอร์ (Gilmer. 1966 : 280 ; อ้างถึงใน ชนิดา ยอดดี. 2540 : 101)

เป็นแนวคิดความคาดหวัง คือบุคคลจะพิจารณาความพึงพอใจในงานจากระดับขั้นความคาดหวังว่าสอดคล้องกับความต้องการเพียงใด ถ้าความคาดหวังนั้นสอดคล้องกับความต้องการก็จะมีผลต่อความพอใจในงานสูง ดังนั้น กิลเมอร์ได้จำแนกองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานไว้ 10 ประการ คือ

1.1 ความมั่นคงปลอดภัย ได้แก่ ความมั่นคงในการทำงาน การได้ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถได้รับความเป็นธรรม

1.2 โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ได้แก่ การมีโอกาสเลื่อนตำแหน่ง หรือมีโอกาสได้รับสิ่งตอบแทนจากความสามารถได้รับความเป็นธรรม

1.3 ความพอใจในการจัดการ ได้แก่ ความพึงพอใจในงานที่ทำและความพึงพอใจในการจัดการ

1.4 ค่าจ้าง คือการที่ผู้ทำงานมีความรู้สึกพอใจในค่าจ้างที่ได้รับและรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรมเกี่ยวกับค่าตอบแทน

1.5 ลักษณะงานที่ทำ คือการที่บุคคลได้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถและความต้องการ

1.6 การบังคับบัญชา คือ ระบบความสัมพันธ์ตามโครงสร้างการบริหารงานตามสายงานต่าง ๆ ขององค์การที่ชัดเจนและลักษณะการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาที่มีเหตุผลและยุติธรรม

1.7 ลักษณะทางสังคม คือ การทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์การที่มีความรักความสามัคคีและมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

1.8 การคมนาคมและการสื่อสาร คือ การติดต่อสื่อสารกันทุกรูปแบบทั้งภายในและภายนอกองค์การ มีความสะดวก รวดเร็ว ชัดเจนและเปิดเผย

1.9 สภาพการทำงาน คือ บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานเหมาะสม เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ ความสะอาด น้ำดื่ม ห้องน้ำและจำนวนชั่วโมงในการทำงาน

1.10 สิ่งตอบแทน คือ ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็นบำเหน็จบำนาญ ตอบแทนเมื่อออกจากงาน สวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน หรือมีที่พักมีรถรับส่ง เป็นต้น

2. แนวคิดของบาร์นาร์ด (Barnard) แนวคิดนี้เชื่อว่า สิ่งจูงใจเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งสิ่งจูงใจนั้นเป็นค่านิยมของเขา โดยทางองค์การจะต้องสร้างค่านิยมหรือแรงจูงใจให้กับบุคลากร คือ

2.1 สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ เช่น เงิน สิ่งของ โถ่ เกียรติบัตร

2.2 สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่วัตถุ คือ โอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์แตกต่างไปจากบุคคลอื่น เช่น การได้รับเกียรติยศ ได้รับอำนาจพิเศษ ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

2.3 สภาพแวดล้อมที่พึงปรารถนา ได้แก่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานและวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยต้องการอยู่ในสภาพดีและเหมาะสมกับการทำงาน สามารถนำมาใช้ในการทำงานได้

2.4 ความพึงพอใจทางสังคม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันของบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การ

2.5 การปรับสภาพการทำงาน คือ การปรับสภาพการทำงานให้ตรงกับวิธีที่บุคลากรเคยปฏิบัติและเป็นวิธีที่สอดคล้องกับเจตคติของบุคลากรด้วย

2.6 การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น ร่วมวางแผนงาน ร่วมแก้ปัญหา เพราะเป็นการช่วยสร้างความรู้สึภาคภูมิใจและเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวบุคลากร

2.7 สภาพการอยู่ร่วมกันของบุคลากร ความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในองค์การส่งผลให้งานขององค์การประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจของบุคลากรและเกิดความรู้สึที่ดีต่องาน

3. แนวคิดของคูเปอร์ (Cooper) เป็นแนวคิดที่เน้นความต้องการ คูเปอร์เชื่อว่าความต้องการใจการทำงานเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลต่าง ๆ เกิดความพึงพอใจในงาน ซึ่งสิ่งจูงใจที่จะสร้างความพึงพอใจในงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรประกอบไปด้วย

3.1 การได้ทำงานที่สนใจและตรงกับความรู้ความสามารถ

3.2 มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3.3 ได้รับค่าจ้างตอบแทน เงินเดือนที่ยุติธรรม

3.4 มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

3.5 มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี รวมทั้งการมีสถานที่ทำงานและชั่วโมงทำงานที่เหมาะสม

3.6 มีสวัสดิการต่าง ๆ ที่ดีช่วยให้การดำรงชีวิตดีขึ้น รวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึคนั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.7 ได้ทำงานร่วมกับบุคคลที่พอใจ เช่น เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาที่บริหารงานด้วยความยุติธรรมที่เหตุผลทั้งสามแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงานของบุคลากรนั้น เกิดจากสิ่งจูงใจที่เป็นผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เกียรติยศ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและหน้าที่รับผิดชอบ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลได้นั้น ทาง

องค์การโดยผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่จะต้องสร้างเสริมปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นภายในองค์การเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนพึงพอใจในงาน

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการใช้กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์ หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรมได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัด และสามารถหาคำตอบได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 139-144 ; อ้างถึงใน วัชรภรณ์ กองมณี. 2546 : 55-56) กล่าวถึงแรงจูงใจของนักการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1.1 ความต้องการเพื่อดำรงชีวิต (Existence needs) หรือ E เป็นความต้องการทางร่างกาย และปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต

1.2 ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness needs) หรือ R เป็นความต้องการที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงานและคนที่ต้องการจะมีความสัมพันธ์ด้วย

1.3 ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs) หรือ G เป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพสูงสุด

2. ทฤษฎีการจูงใจของ แมคเคลแลนด์ (McClelland) เชื่อว่า ความต้องการเป็นการเรียนรู้จากการมีประสบการณ์ และมีอิทธิพลต่อการรับรู้ สถานการณ์และแรงจูงใจสู่เป้าหมาย โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จ เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ

2.2 ความต้องการความสัมพันธ์ (Need for affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

2.3 ความต้องการอำนาจ (Needs for power) เป็นความต้องการการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต้องการควบคุมผู้อื่น

ชูศรี การเกษตร (2546 : 65) สรุปได้ว่าความพึงพอใจในการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวกทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมาก

น้อยเพียงใดนั้นคือสิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมาน้อยเพียงใดนั้น คือสิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

การวัดความพึงพอใจจะใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่นิยมกันมาก โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีที่สะดวกและสามารถใช้วัดได้อย่างกว้างขวางทั้งข้อมูล ข้อเท็จจริง โดยมีคำถามเป็นตัวกระตุ้น เร่งเร้าให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ใช้ในการประเมินนักเรียนและนักเรียนใช้ในการประเมินหรือพิจารณาตนเองหรือสิ่งอื่น ๆ ใช้ทั้งในการประเมินการปฏิบัติ กิจกรรม ทักษะต่าง ๆ และพฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เช่น ความพึงพอใจ เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสนใจ เป็นต้น

สมนึก ภัททิยธนี (2546 : 37-43) การวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ กำหนดรูปแบบเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่ามี 5 ระดับ และนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามมาแปลความหมายเป็นระดับ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ระดับความพึงพอใจ

4.50 - 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

บริบทโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา ที่ตั้ง เลขที่ 133 บ้านเพี้ยฟาน หมู่ 5 ถนนมิตรภาพ ตำบลสำราญ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โทรศัพท์ 0-4337-9310 โทรสาร 0-4337-9309 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ บนพื้นที่สาธารณประโยชน์โคกสูงมีเนื้อที่ 40 ไร่เศษ เดิมมีฐานะเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษารัชมั่งคลาภิเษ เมื่อปี พ.ศ. 2534 สภาคำบลสำราญ โดยการนำของ

นายกระสัน เพ็ชช่อ กำนันตำบลสำราญ ได้มีมติเห็นชอบว่า มีความจำเป็นและสมควรจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้บริการแก่กุลบุตรและกุลธิดาในพื้นที่ความรับผิดชอบ ดังนั้น จึงได้เสนอขอจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลสำราญขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยนายวิไล ฐีปัญญา ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่นในขณะนั้นสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น และกรมสามัญศึกษามอบหมายให้ นายวิชัย ศรีสัตย์รสนา ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รัชมังคลาภิเษก เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดและบริการรวมทั้งสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นได้มอบหมายให้นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ประสานงาน (หัวหน้าสาขา) และด้วยความร่วมมือของชุมชนและทุกฝ่ายจึงมีการก่อสร้างอาคารเรียนแบบชั่วคราวหลังคามุงกระเบื้องจำนวน 2 หลัง 4 ห้องเรียน และมีอาคารประกอบคือห้องน้ำ 1 หลัง โรงอาหารหลังคามุงแฝกจำนวน 2 หลัง ดังนั้น จึงสามารถเริ่มจัดการศึกษาได้เมื่อภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 คือ วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งได้ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2538 ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “ตั้งโรงเรียนรัฐบาล” ซึ่งประกาศตั้งให้โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษาเป็นโรงเรียนรัฐบาลนับตั้งแต่นั้น และกรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งให้นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ซึ่งบริหารโรงเรียนมีคุณภาพและเจริญก้าวหน้าโดยตลอด จนได้รับการอนุมัติให้ปรับปรุงและกำหนดตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษาเป็นโรงเรียนแบบสหศึกษาทำหน้าที่จัดการศึกษาและให้บริการแก่เยาวชนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) และช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ตามหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งจัดสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และความต้องการของท้องถิ่น โดยมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในทุกด้าน

โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษาพัฒนาคุณภาพโดยต่อเนื่องและเป็นที่ยังพอใจของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกกลุ่ม ได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคมทั่วไป เพราะความร่วมมือร่วมใจของคณะครูและบุคลากรในโรงเรียน ภายใต้การนำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ คือ

นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา กศ.บ., ศษ.ม. (พ.ศ. 2536 - 2547)

นายมนพ สกตศิลป์ศิริ กศ.บ., ศษ.ม. (พ.ศ. 2547 - ปัจจุบัน)

2. ข้อมูลนักเรียน

2.1 ข้อมูลนักเรียนจำแนกตามแผนชั้นเรียนปีการศึกษา 2550

ตารางที่ 9 ข้อมูลนักเรียนจำแนกตามแผนชั้นเรียน

ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน
ม.1	2	69
ม.2	2	66
ม.3	2	81
ม.4	1	39
ม.5	1	33
ม.6	1	48
รวม	9	336

3. ข้อมูลครูและบุคลากร

3.1 ข้อมูลครูและบุคลากรจำแนกตามประเภท

ตารางที่ 10 ข้อมูลบุคลากรจำแนกประเภท

ประเภทบุคลากร	จำนวนบุคลากรทั้งหมด		
	ชาย	หญิง	รวม
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	2	-	2
2. ครู	6	17	23
3. ครูอัตราจ้างและวิทยากรท้องถิ่น	1	1	2
4. ครูพระ	1	-	1
4. นักการภารโรง	1	-	1
5. ข้าราชการการณั	1	-	1
รวม	11	18	30

4. สภาพชุมชนโดยส่วนรวม

จำนวนโรงเรียนในพื้นที่บริการ	18	โรงเรียน
จำนวนหมู่บ้านในตำบลสำราญ	13	หมู่บ้าน
จำนวนประชากรในตำบลสำราญ	13,665	คน
ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพ	ทำนา / รับจ้าง	
นับถือศาสนา	พุทธ	
รายได้	23,000	บาท/ต่อคน/ต่อปี

5. ลักษณะของชุมชน

ลักษณะของชุมชนเป็นชุมชนชนบท ประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ทุครอบครัวจะช่วยเหลือพึ่งพากัน ฐานะความเป็นอยู่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ชุมชนประกอบอาชีพทำนา รับจ้าง และบางส่วนประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โรงเรียนอยู่ห่างจากตัวเมือง 9 กิโลเมตร พื้นที่ใกล้เคียงมีโรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง หน่วยราชการ 2 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสำราญ และ สำนักงานซึ่งตวงวัดที่ 6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหน่วยงานเอกชน 1 แห่ง คือ บริษัท การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศแล้วจึงเสนอได้ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

อโณทัย องกิตติกุล (2548 : 106 - 111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนศิลปะโดยใช้วิธีศิลปะวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน ที่มีต่อความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยนักเรียนมีความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะ สูงขึ้นขึ้น หลังการสอนโดยใช้วิธี ศิลปะวิจารณ์ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นในการวิจารณ์ ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการวิจารณ์เกี่ยวกับการพรรณนามากที่สุด และด้านพฤติกรรม ผู้เรียนมีการพรรณนาถึงเส้น สี รูป ร่าง รูปทรง ต่าง ๆ มากที่สุด การประเมินตนเองและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้ทันที มีความตั้งใจในการทำงานอย่างต่อเนื่องตลอดจนนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอน นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน

นิตยา ชันดวง (2549 : 97) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.98/82.75 และมีดัชนีประสิทธิผล 0.6092 หมายถึง นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 60.92

ศักดา ศรีมุลตรี (2551 : 55) ได้ศึกษาถึงผลการใช้ชุดการเรียนรู้ แบบฉลาดรู้ เรื่อง การติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคาร เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เน้นการสร้างผลงาน และเจตคติต่อการเรียนก่อนและหลัง ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เน้นผลงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียน ระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน

พวงทิพย์ แก้วเมือง (2551 : 59-62) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าสอดคล้องมากกว่า .06 ขึ้นไป มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.95/81.33 แบบทดสอบหลังเรียนมีค่าความยากง่าย 0.20/0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.02-1.00 และแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .93 แสดงว่าชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตั้งแต่ 80/80 ขึ้นไป

นักัสสร แซ่ซื่อ (2551 : 98) ได้ทำการสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้ STAD เรื่อง ร้อยละ วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการวิจัย ดังนี้ ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังได้รับการสอนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ณัฐนิชชา อักษรชาติ (2551 : 60) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องการแก้โจทย์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.29/87.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 แล้วมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่สูงขึ้นอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ในระดับมาก

จรัสศรี กุลสุวรรณ (2552 : 89) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศัพท์ และภาษาทำนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.02/82.92 สูงกว่า

เกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง นาฏยศัพท์และทำนาฏศิลป์ไทย โดยใช้ชุดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7099 แสดงว่านักเรียนได้รับการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 70.99 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ภาวิตา ตั้งกมลศรี (2552 : 88) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การประเมินการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1-3 มีความเหมาะสมในศาสตร์หลังผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม มีจำนวนสูงกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำไปหาค่าประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 50 คน ได้ค่าประสิทธิภาพรวมเท่ากับ 82.33/83.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ส่องหล้า ดันจินดาประทีป (2554 : 23-25) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การจัดหมวดหมู่หนังสือ วิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุด ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การจัดหมวดหมู่หนังสือ มีค่า E_1 / E_2 เท่ากับ 89.31/84.17 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการจัดหมวดหมู่หนังสือ วิชากิจกรรมการใช้ห้องสมุด ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียน วิชา กิจกรรมการใช้ห้องสมุดของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

อาดัมส์ (Adama. 2000 : 2321 A) ได้ทำการศึกษาเพื่อสร้างและทดสอบผลกระทบของรูปแบบการประเมินผลใหม่ที่มีต่อการศึกษาด้านวิชาชีพ โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบที่ดีที่สุดของรูปแบบที่มีอยู่ 5 รูปแบบ ได้แก่ Kirkpatrick 1986, 1990, 1994 : Ceveron 1984 - 1986 Grotelueschen 1986 : Jackson 1989 : และ Robinson 1989 ในการพัฒนาแนวทางและเครื่องมือชุดหนึ่งเพื่อสนับสนุนรูปแบบ และการทดสอบด้วยโปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพต่อเนื่อง สำหรับนายธนาคาร รูปแบบการประเมินผลกระทบที่อาศัย

พฤติกรรมนั้นอาศัยระดับการประเมิน 4 ระดับ ของ Kirkpatrick ซึ่งใช้ในลำดับตรงข้าม ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้น พฤติกรรม การเรียนรู้ และปฏิกิริยาซึ่งมีค่าที่ตามมาก่อนในระหว่างและหลัง โปรแกรมทางวิชาชีพต่อเนื่องเพื่อหาสารสนเทศ การประเมินจากผู้ร่วมวิจัยและผู้จัดการของ ตนเอง ให้มีแนวทางการกำหนดสูตรที่ละชั้น ๆ การพัฒนาและการทดสอบรูปแบบการ ประเมินผลกระทบที่อาศัยพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการประเมินดังกล่าวนี้ได้รับ คำอธิบายว่าเป็นวิธีการประเมินผลการกระทำที่เป็นเชิงเพื่อให้ตรงกับการทำงานที่นำเสนอเป็น การเปลี่ยนแปลงจากรากยุดอุตสาหกรรมที่เจริญก้าวหน้าเป็นเชิงเส้นตรง ไปจนถึงยุคสารสนเทศ ไปสู่ยุคความรู้ที่ไม่เพิ่มขึ้นเป็นเชิงเส้นตรง

โบแมน (Bowman. 2003 : 3149A ; อ้างถึงใน ศรีบุญณี คนยัง. 2553 : 62) ศึกษา วิธีการของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนได้ประสบผลสำเร็จ ผลการศึกษา พบว่าใน ด้านวิธีการสอนของครูต้องมีการสร้างมิตรภาพให้กำลังใจ พยายามกระตุ้น และสร้างความ สนใจ และใช้วิธีการสอนสื่อการสอนที่หลากหลาย

สติเวนสัน (Stevenson. 2003 : 1564) ได้ศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อตรวจสอบ กระบวนการพัฒนา และการนำหลักสูตร ไปใช้สำหรับ โปรแกรมหลักสูตรไม่วิทยาลัยหลาย แห่งในประเทศนอร์เวย์ และประเทศฟินแลนด์ ตลอดจนรายละเอียดที่ปัจจัยทางการศึกษา และ การเมือง ที่มีนัยสำคัญที่สุดเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดและการผลิตความรู้พื้นเมืองที่สัมพันธ์กับ งานหลักสูตรของวิทยาลัยเหล่านี้ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสอนหลักสูตรในรูปแบบการเพิ่ม เป็นการก้าว การกล่าวครอบคลุมทั่วไป และการเปลี่ยนไปใช้เครื่องจักรมากขึ้น ในการศึกษาใน ระบบโรงเรียนและการทำให้ความคิดค้นทางวัฒนธรรมนั้น พบว่า การสอนหลักสูตร โดยใช้ ชุดการเรียนรู้เสริมทักษะเป็นเครื่องมือซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

วิลต์ เซ (Wiltse. 2003 : 369) ได้ทำการศึกษาของการสอนเสริมด้วยคอมพิวเตอร์ และการทดลองในห้องปฏิบัติการในรายวิชาชีววิทยาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อ เรียนการสังเคราะห์และการหายใจ มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดประสิทธิภาพของการจัดหา สารสนเทศด้านเนื้อหาในการเปรียบเทียบกับการใช้บันทึกคำบรรยายและแผนงานที่ปฏิบัติกลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนปีแรกของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 53 คน นักเรียนในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนเสริมด้วยคอมพิวเตอร์ 10 ครั้ง กับได้ทำการทดลอง ในห้องปฏิบัติการ 5 ครั้ง เกี่ยวกับการสังเคราะห์แสงและการหายใจของพืชผลการศึกษา พบว่า ผลของกิจกรรมและผลของการทดสอบก่อนและหลังการทดลองในการสอบปลายภาค และการสำรวจได้นำมาใช้เพื่อประเมินการศึกษาครั้งนี้

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้จึงสรุปได้ว่าชุดการเรียนรู้ ที่นักเรียนได้ศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องทฤษฎีโน้ตสากลเบื้องต้น ผลการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องทฤษฎีโน้ตสากลเบื้องต้น ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.00 / 79.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิตของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นหรือใช้เปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบปกติ ปรากฏว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ชุดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนและชุดการเรียนรู้ทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าการสอนปกติ เมื่อทำการทดสอบหลังเรียน การเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ทักษะชุดการเรียนรู้ต่างๆและแผนการจัดการเรียนรู้ มาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยทางสถิติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์งานด้านศิลปะได้ดีขึ้น จึงสามารถที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา พ.ศ. 2551 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้ ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553 : 32-37) และการเขียนแผนการสอน (เอกรินทร์ สีมหาศาล. 2553 : 93) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

การพัฒนาการเรียนรู้
เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์
โดยใช้ชุดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวแปรตาม

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์
สร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ปรากฏดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการ
เรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อ
การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์
โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย